

PETRUS VERLEUCHNET JESU – ERBARME DICH

2

Evangelieverhaal en aria uit de *Matthäus Passion*, BWV 244
Bach, Johann Sebastian (1685 – 1750)

De Nederlandse Bachvereniging
Jongenskoor van de Sacramentskerk Breda
The Amsterdam Baroque Orchestra
Ton Koopman

Evangelist: *Petrus aber sass draussen im Palast; und es trat zu ihm eine Magd und sprach:*

Erste Magd: *Und du warest auch mit dem Jesu aus Galiläa.*

Evangelist: *Er leugnete aber vor ihnen allen, und sprach:*

Petrus: *Ich weiss nicht, was du sagest.*

Evangelist: *Als er aber zur Tür hinausging, sahe ihn eine andere und sprach zu denen, die da waren:*

Zweite Magd: *Dieser war auch mit dem Jesu von Nazareth.*

Evangelist: *Und er leugnete abermal und schwur dazu:*

Petrus: *Ich kenne des Menschen nicht.*

Evangelist: *Und über eine kleine Weile traten hinzu, die da stunden, und sprachen zu Petrus:*

Chor: *Wahrlich, du bist auch einer von denen; denn deine Sprache verrät dich.*

Evangelist: *Da hub er an, sich zu verfluchen und zu schwören:*

Petrus: *Ich kenne des Menschen nicht.*

Evangelist: *Und alsbald krähete der Hahn. Da dachte Petrus an die Worte Jesu, da er zu ihm sagte: "Ehe der Hahn krähen wird, wirst du mich dreimal verleugnen". Und ging heraus und weinete bitterlich.*

*Erbarme dich,
Mein Gott,*

Petrus zat nog altijd buiten in het hof. Er kwam een dienstmeisje naar hem toe, die zei:

Jij hoorde ook bij die Jezus uit Galilea.

Maar hij loochende waar ze allemaal bij stonden en zei:

Ik weet niet waarover je het hebt.

Maar toen hij de poort uitging, zag een ander hem. Ze zei tegen degenen die daar waren:

Deze hoorde ook bij die Jezus van Nazaret.

Hij ontkende het opnieuw en zwoer:

ik ken die man niet.

Even later kwamen meer mensen die daar stonden erbij, en zeiden tegen Petrus:

Ongetwijfeld, ook jij bent een van hen, want je uitspraak verraadt je.

Toen begon hij zich te vervloeken en te zweren:

ik ken die man niet.

Direct daarop kraaide de haan. Toen dacht Petrus aan de woorden van Jezus toen Hij tegen hem zei: "Nog voor de haan kraait, zul jij mij drie maal verloochenen". Hij ging naar buiten en weende bitter.

*Heb erbarmen,
mijn God,*

*Um meiner Zähren willen!
Schau hier,
Herz und Auge weint vor dir
Bitterlich*

*omwille van mijn tranen.
Zie toch,
hart en ogen wenen
bitter voor U.*

Het lijden en sterven van Jezus en de religieuze betekenis die daaraan door de christelijke kerk is gegeven, staan natuurlijk centraal in de Matthäus Passion. Tekst en muziek zijn in alles daarop gericht en daarvan doordrenkt. Voor mijzelf is in de Matthäus Passion ook een ander accent op de voorgrond komen staan: een mens die een ander hem geliefd mens laat vallen. Petrus die zijn relatie met Jezus ontkent om vervolgens bitter zijn menselijk falen te bewenen.

In lijsten van de meest gewaarde klassieke muziekcomposities neemt de aria *Erbarme dich* elk jaar opnieuw een zeer hoge plaats in. Terecht. Ik herinner me dat ik deze aria voor het eerst in 1956 zag en hoorde zingen en spelen: de violist die opeens ging staan en zijn indrukwekkende violsolo speelde en Aafje Heynis die in een duet met de violist haar aria zong. Wat mooi!

Maar het kan toch niet zo zijn, dat deze inderdaad indrukwekkend mooie aria wordt beluisterd zonder het daaraan ten grondslag liggende verhaal in je op te nemen. Bach schildert dat verhaal met felle accenten, laat de haan heftig kraaien en als de evangelist verhaalt over het bittere wenen van Petrus, gaat je dat door merg en been. Ik kan naar dit gedeelte uit de *Matthäus Passion* niet luisteren zonder na te denken over de soms grote zwakte van ons, van mijn menselijk gedrag: *Erbarme dich!*